

έργο

έργο, το, ουσ. [<αρχ. ἔργον], το έργο. **1.** πράξη, καλή ή κακή: «το αν είναι καλός ή κακός άνθρωπος, θα το δείξουν τα έργα του». **2.** οτιδήποτε είναι υποχρέωση ή καθήκον κάποιου: «έργο του δάσκαλου είναι να μάθει στα παιδιά γράμματα || έργο του δικηγόρου είναι η υπεράσπιση κάθε κατηγορουμένου || έργο του γιατρού είναι η θεραπεία του ασθενή του || έργο της Πολιτείας είναι η ευημερία και η ασφάλεια των πολιτών». **3.** λογοτεχνικό ή θεατρικό κείμενο ή καλλιτεχνική δημιουργία: «έχω στη βιβλιοθήκη μου όλα τα έργα του τάδε συγγραφέα || αυτός ο πίνακας είναι έργο του τάδε ζωγράφου». **4.** κινηματογραφική ή τηλεοπτική ταινία, ή θεατρική παράσταση: «τι έργο παίζει ο τάδε κινηματογράφος; || μόλις τελείωσε το έργο οι θεατές έτρεξαν στα καμαρίνια του πρωταγωνιστή για να του πάρουν αυτόγραφο || να σου τηλεφωνήσω σε μισή ώρα γιατί τώρα βλέπω ένα έργο στην τηλεόραση;». Υποκορ. **εργάκι, το**. (Ακολουθούν 19 φρ.)·

- αυτά δε γίνονται ούτε στα έργα! βλ. φρ. *έργο γυρίζουμε!* Συνών. *αυτά δε γίνονται ούτε στις ταινίες!* / *αυτά δε γίνονται ούτε στο σινεμά!* / *αυτά δε γίνονται ούτε στον κινηματογράφο(!)*·

- αυτό το έργο το 'χω ξαναδεί, βλ. φρ. *το 'δα το έργο*·

- γυρίζω έργο, βλ. συνηθέστ. *γυρίζω ταινία*, λ. *ταινία*·

- είναι έργο ζωής, έργο, ιδίως πνευματικό, για το οποίο απαιτείται να αφιερώσει ή που αφιερώνει κανείς τη μεγαλύτερη περίοδο της ζωής του για να το πραγματοποιήσει: «η σύνταξη ενός ορθογραφικού και ερμηνευτικού λεξικού είναι έργο ζωής πολλών επιστημόνων || το λεξικό που κρατάτε στα χέρια σας είναι έργο ζωής του συγγραφέα, γιατί επί σαράντα πέντε χρόνια ασχολούνταν για την πραγμάτωσή του»·

- είναι έργο του..., δηλώνει το αποτέλεσμα κάποιας ενέργειας, κάποιας δραστηριότητας: «το σπασμένο βάζο είναι έργο του Γιαννάκη || το Βαφοπούλειο πνευματικό κέντρο είναι έργο του ποιητή Γ. Βαφόπουλου»·

- είναι ευχής έργο, βλ. λ. [ευχή](#)·

- επί το έργον, **α.** προτρεπτική φρ. να ασχοληθούμε με τη δουλειά που μας έχει ανατεθεί ή να αρχίσουμε μια διαδικασία: «παιδιά, όλα τα οικοδομικά υλικά έχουν έρθει, γι' αυτό επί το έργον || το τραπέζι είναι στρωμένο, καθίστε και επί το έργον», δηλ. αρχίστε να χτίζετε ή αρχίστε να τρώτε. Συνήθως της φρ. προτάσσεται το *εμπρός*. **β.** έκφραση που δηλώνει τη συνέπεια, την προσήλωση σε κάτι, ιδίως επάγγελμα ή οικογένεια, ή την αμεσότητα στην ερωτική δραστηριότητα: «μην τον υπολογίζεις για μπαρότσαρκα, γιατί απ' τη μέρα που παντρεύτηκε είναι επί το έργον || μόλις βρει γκόμενα, απ' το δεύτερο κιόλας ραντεβού πέφτει επί το έργον»·

- έργα και ημέρες (κάποιου), (υποτιμητικά) λέγεται για το παραγμένο παρελθόν κάποιου: «ύστερα από μεγάλη έρευνα ο τάδε δημοσιογράφος δημοσιεύει τα έργα και τις ημέρες του τάδε δήθεν προοδευτικού υπουργού επί των ημερών της χούντας»·

- έργα (κι) όχι λόγια! μόνιμη απαίτηση του λαού, που απευθύνεται στους πολιτικούς μας με τις αμέτρητες προεκλογικές υποσχέσεις και τα ατελείωτα θα·

- έργο βιτρίνας, βλ. λ. [βιτρίνα](#)·

- έργο γυρίζουμε! έκφραση θαυμασμού, απορίας ή έκπληξης για κάτι απίθανο ή παράδοξο που συμβαίνει και μας θυμίζει κινηματογραφικό έργο: «έπεσε με τ' αυτοκίνητό του σε μια χαράδρα είκοσι μέτρα βάθος και δεν έπαθε ούτε γρατζουνιά. Έργο γυρίζουμε!». Από το ότι στα κινηματογραφικά έργα είναι δυνατά ή αληθοφανή ακόμη και τα πιο απίθανα ή δύσκολα πράγματα. Συνών. *ταινία γυρίζουμε(!)*·

- έργο εποχής, κινηματογραφικό έργο, που αναφέρεται σε κάποια συγκεκριμένη ιστορική περίοδο: «είδαμε ένα έργο εποχής, που αναφερόταν στη γαλλική επανάσταση»·

- θα ήταν ευχής έργο, βλ. λ. [ευχή](#)·

- καταναγκαστικά έργα, οτιδήποτε θεωρείται δυσάρεστο, κοπιαστικό, εξαντλητικό, που μας επιβάλλουν να το κάνουμε, συνήθως χωρίς τη θέλησή μας, ή που το κάνουμε λόγω μεγάλης ανάγκης: «θέλω να πάει να μάθει μια ξένη γλώσσα, αλλά γκρινιάζει κάθε τόσο, γιατί το θεωρεί καταναγκαστικά έργα || αυτό που κάνει δε λέγεται δουλειά, αλλά καταναγκαστικά έργα». Αναφορά στην ομώνυμη δικαστική ποινή που επιβαλλόταν σε εγκληματίες και είχε ως σκοπό τη σωματική τους εξάντληση από τη σκληρότατη χειρονακτική εργασία, ιδίως σε δημόσια έργα·

- *Μέγας είσαι, Κύριε, και θαυμαστά τα έργα σου!* επιφωνηματική έκφραση θαυμασμού για το μεγαλείο του Θεού· επιφωνηματική έκφραση, που δηλώνει απορία, έκπληξη, ειρωνεία ή δυσaréσκεια, ανάλογα με το ύφος και τον τόνο της φωνής με τον οποίο λέγεται. Πολλές φορές, η φρ. λέγεται με ταυτόχρονο σταυροκόπημα·

- ο διάβολος στα βουνά και τα έργα του στον κάμπο, βλ. λ. [διάβολος](#)·

- όποιος αφήνει το έργο του κι άλλες δουλειές γυρεύει, ο διάβολος στον κώλο του φασούλια μαγειρεύει, βλ. λ. δουλειά·

- πού το παίζει αυτό το έργο; ειρωνική έκφραση σε άτομο που μας λέει ή μας ζητάει παράλογα, παράξενα πράγματα: «θα μου δώσεις τ' αυτοκίνητό σου για μια βδομάδα; -Πού το παίζει αυτό το έργο;»·

- ρούχα εποχής, βλ. λ. [ρούχο](#)·

- το 'δα το έργο ή το 'χω δει το έργο, είμαι ενημερωμένος, ξέρω πώς έγινε το πράγμα ή τι συμβαίνει ή συνέβη στην υπόθεση για την οποία γίνεται λόγος: «μην κουράζεσαι να μου πεις πώς έγιναν τα πράγματα γιατί το 'χω δει το έργο»·

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας